

28. Międzynarodowa Konferencja Naukowa
nt. „Przemysł i usługi w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy”
Kraków, 3–4.12.2012 r.

W dniach 3–4 grudnia 2012 r. w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie odbyła się 28. Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. „Przemysł i usługi w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy” zorganizowana przez Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, Komisję Geografii Przemysłu PTG i Sekcję Gospodarki Przestrzennej Komisji Nauk Ekonomicznych PAN – Oddział w Krakowie.

Celem konferencji był przegląd dorobku naukowego krajowych i zagranicznych ośrodków akademickich dotyczącego roli sektora przemysłowego i usługowego w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Cele szczegółowe dotyczyły m.in. rozwijania koncepcji teoretycznych nt. znaczenia przemysłu i usług w rozwoju układów krajowych, regionalnych i lokalnych oraz funkcjonowania przedsiębiorstw, analizy zmian roli przemysłu i usług w rozwoju społeczno-gospodarczym i kształtowaniu gospodarki opartej na wiedzy. Analizowano także procesy restrukturyzacji przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych w okresie zmian systemu gospodarowania, integracji europejskiej i nasilających się procesów globalizacji, przemiany potencjału produkcyjnego oraz struktur działowych przemysłu i usług w układach przestrzennych różnej skali, kształtowanie się przestrzennych form koncentracji przemysłu, innowacyjność i konkurencyjność polskiego przemysłu na tle osiągnięć światowych, efekty mnożnikowe rozwoju przemysłowego. Konferencja była już 28. z cyklu obejmującego problematykę geografii przemysłu i usług. Od 2008 r. te konferencje mają zasięg międzynarodowy.

Obrazy i dyskusje prowadzone były w języku polskim i angielskim, dla uczestników dostępne było tłumaczenie symultaniczne.

W konferencji uczestniczyły 84 osoby, w tym 19 reprezentantów ośrodków zagranicznych, tj. Rosji, Czech, Słowacji, Turcji i Belgii. Polska reprezentowana była przez ośrodki akademickie z Warszawy, Łodzi, Krakowa, Poznania, Gdańska, Torunia, Słupska, Gliwic i Sosnowca.

Wygłoszonych zostało 60 referatów w 11 sesjach. Ponadto odbyły się 3 specjalne sesje Studenckiego Koła Naukowego Geografów UP, w ramach których wygłoszono 12 referatów.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonali: Prorektor ds. Nauki i Współpracy Zagranicznej Uniwersytetu Pedagogicznego – prof. UP dr hab. K. Karolczak, prof. dr hab. Z. Ziolo i Dyrektor Instytutu Geografii UP – dr T. Rachwał.

Pierwszą sesję poprowadził Dziekan Wydziału Geograficzno-Biologicznego UP prof. dr hab. Z. Długosz. Referat rozpoczynający wygłosił prof. Z. Ziolo, nt. funkcji przemysłu

i usług w kształtowaniu gospodarki opartej na wiedzy, wprowadzając uczestników w problematykę konferencji. Charakter wprowadzający do tematyki miały również dwa kolejne wystąpienia w tej sesji – prof. dr. hab. J.T. Hryniewiczza, dotyczące potrzeby wspólnej europejskiej polityki przemysłowej oraz dr. T. Rachwała, nt. roli przedsiębiorstw przemysłowych w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

Sesję pod przewodnictwem prof. dr. hab. E. Kaczmarskiej poświęcono funkcjonowaniu różnych sektorów przemysłu w aspekcie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy oraz wyzwaniom procesów globalizacji, w warunkach polskich i na świecie. Poruszono problematykę funkcjonowania górnictwa węgla kamiennego (prof. dr. hab. M. Tkocz i mgr A. Heder), przemysłu biotechnologicznego (dr S. Dorocki, dr M. Borowiec, mgr M. Boguś), samochodowego w Argentynie (dr M. Wójtowicz), przetwórstwa rybnego w Polsce oraz zbrojeniowego na świecie (mgr P.L. Wilczyński).

Sesja, której przewodniczyła dr A. Szymańska, obejmowała referaty na temat rozwoju obszarów wiejskich w województwie małopolskim – pod względem pozarolniczej działalności gospodarczej (dr R. Uliszak, mgr M. Semczuk) i aktywności ekonomicznej a dostępności komunikacyjnej (dr K. Wiedermann, mgr M. Semczuk), oraz w skali całego kraju – roli lokalnych i zewnętrznych przedsiębiorstw w rozwoju niemetropolitalnych obszarów wiejskich (dr M. Dej). Problematyki ogólnopolskiej dotyczył także referat nt. energooszczędnego budownictwa w aspekcie polityki unijnej (dr M. Płaziak).

Sesja prowadzona przez prof. UP dr. hab. W. Wilczyńskiego dotyczyła rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, nowoczesnych technologii informatycznych i komunikacyjnych oraz transportu w porównaniach regionalnych (prof. dr. hab. I. Rodionova, dr U. Mizerovskaya) i w poszczególnych krajach – Niemczech (dr E. Romanova) i Rosji (dr T. Kreidenko, dr S. Elagin). Zaprezentowano także referaty na temat rozwoju przemysłu w Rosji – neoindustrializacji w starych regionach przemysłowych (prof. dr. hab. A. Stepanov, doc. A. Burnasov) oraz przestrzennego rozwoju przemysłu w północno-wschodniej części Rosji (prof. dr. hab. V. Martynov). Poruszono również zagadnienia rozwoju sektora usług na przykładzie Indii (dr A. Wróbel) oraz Polski (dr S. Dorocki, mgr A. Świętek).

Równolegle odbywającej się sesji przewodniczyła dr M. Płaziak. Wystąpienia dotyczyły innowacji w sektorze komunalnym Polski (prof. dr. hab. Z. Grzymała), roli instytucji w gospodarce opartej na wiedzy (dr A. Golejewska) oraz logistyczno-marketingowych uwarunkowań transferu wiedzy w sektorze mikroprzedsiębiorstw (dr inż. D. Janczewska). Była także mowa o rozwoju gospodarki opartej na wiedzy w ujęciach regionalnych, tj. w świetle teorii sieci przedsiębiorstw dla województwa łódzkiego (mgr J. May), przestrzennym zróżnicowaniu innowacyjności gospodarki w województwie dolnośląskim (dr P. Brezdeń, dr W. Spallek), gospodarczych uwarunkowaniach rozwoju rynku pracy w województwie małopolskim (dr W. Jarczewski, dr M. Dej, mgr M. Huculak), a także strukturalnych i przestrzennych przekształceniach przemysłu przetwórczego w regionach Polski (mgr A. Mrozińska).

Sesja pod kierownictwem dr. M. Wójtowicza była poświęcona problematyce rozwoju gospodarki opartej na wiedzy w regionach Europy Środkowej i Wschodniej, tj. konkurencyjności regionalnej państw (dr A. Golejewska), zmianom struktury przestrzennej zatrudnienia w przemyśle i budownictwie (dr M. Sviridova), globalnym powiązaniom na przykładzie przemysłu farmaceutycznego (doc. V. Toušek, dr P. Ptáček), rozwojowi

turystyki i obszarów wiejskich na Słowacji (dr V. Székely), ocenie zmian struktury pracowników usług w Czechach (doc. V. Toušek, mgr O. Šerý). Tematyka wykraczała poza obszar Europy Środkowo-Wschodniej, poprzez wystąpienia dotyczące przykładów Turcji – szacowanie rozwoju przemysłu metodą hierarchii klastrów (mgr P.L. Wilczyński), przestrzenny rozwój regionu miejskiego Isparty prezentowany za pomocą technik tele-detekcji i GIS (mgr G. Uluşar), a także departamentów Francji zamorskiej – polityka innowacyjna a przemysł zaawansowanych technologii (dr S. Dorocki, mgr Paweł Brzegowy).

Równoległa sesja, pod przewodnictwem dr. S. Dorockiego, dotyczyła w szerokim zakresie stopnia zaawansowania rozwoju nowoczesnej gospodarki w Polsce w warunkach globalizacji i pozycji Polski, m.in. w rankingach gospodarek opartych na wiedzy (dr P. Nowak), oraz w aspektach kryzysu światowego (dr inż. P. Maśloch) i problemów węzłowych (dr G. Nycz). Podjęto tematykę również w ujęciu regionalnym – dla regionu poznańskiego – w odniesieniu do wpływu usług otoczenia biznesu na kształtowanie się nowoczesnej gospodarki (dr J. Dominiak) oraz roli przedstawicieli klasy kreatywnej w zmianach organizacyjnych przedsiębiorstw (dr M. Męczyński), a także dla regionu małopolskiego – wykorzystanie funduszy unijnych przez przedsiębiorstwa na rzecz budowy gospodarki opartej na wiedzy (dr D. Murzyn). Poruszono także aspekt roli edukacji (dr M. Tracz) i wchodzenia absolwentów szkół wyższych na rynek pracy w warunkach gospodarki opartej na wiedzy (dr D. Piróg). Mgr D. Nowotnik zaprezentował referat nt. imigracji zagranicznych na stałe do Polski.

W drugim dniu obrad pierwszą sesję, prowadzoną przez prof. dr. hab. B. Górza, poświęcono aktywności samorządu terytorialnego w budowaniu gospodarki opartej na wiedzy (mgr A. Perska) oraz wartości wiedzy jako czynnika rozwoju przemysłu i usług (dr T.T. Brzozowski), a także rozwojowi sektora naukowego w związku z Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (mgr P. Dawidko, mgr A. Górka).

Profesor UP dr hab. S. Kurek przewodniczył sesji poświęconej kształtowaniu gospodarki opartej na wiedzy w aspektach systemów informacji prawnej i metod ich dystrybucji (mgr B. Patkowski) oraz nowoczesnego kanału dystrybucji (dr K. Kowalska). Poruszono także zagadnienia priorytetów polityki przemysłowej UE i wybranych krajów wobec wyzwań kryzysu światowego (dr M. Ulbrych) oraz perspektyw wykorzystania gazu łupkowego w energetyce UE (dr A. Pach-Gurgul). Dr P. Raźniak wygłosił referat nt. zależności pomiędzy miejscem w międzynarodowych hierarchiach miast a poziomem usług turystycznych.

Sesja prowadzona przez prof. UP dr. hab. R. Malarza, zawierała referaty na temat rozwoju turystyki w warunkach gospodarki opartej na wiedzy, globalizacji i światowego kryzysu, a szczegółowo – zróżnicowania zagranicznej turystyki przyjazdowej w UE (prof. UP dr hab. S. Kurek, mgr P. Waclawik), przedsiębiorstw agroturystycznych (dr S. Dorocki, dr A.I. Szymańska, dr M. Zdon-Korzeniowska), waloryzacji zwałowisk pogórnictwa jako obiektów geoturystycznych (dr Ł. Gawor, mgr inż. A. Szmatoch, dr P. Dolnicki), regionalnego zróżnicowania poziomu rozwoju bazy noclegowej na tle przemian społeczno-ekonomicznych w Polsce (dr M. Wójtowicz, mgr D. Burdek).

Sesja zamykająca konferencję, pod przewodnictwem dr M. Borowiec, dotyczyła roli turystyki w kształtowaniu gospodarki opartej na wiedzy, w następujących kontekstach: turystyki osób niepełnosprawnych (mgr M. Popiel), ruchu turystycznego w gór-

skich obszarach chronionych w świetle motywów turystycznych (mgr K. Majewski, mgr M. Semczuk), oceny walorów wypoczynkowych powiatu nowosądeckiego (mgr inż. M. Ćwikła), zmian infrastruktury transportowej na przykładzie lotniska Kraków-Balice (mgr K. Ziółkowska-Weis) oraz poziomu wiedzy potencjalnych kadr turystycznych w kontekście deregulacji zawodu pilota i przewodnika (dr inż. W. Warcholik).

W drugim dniu konferencji odbyły się także 3 sesje Studenckiego Koła Naukowego Geografów Uniwersytetu Pedagogicznego (SKNG UP), którym przewodniczyli dr P. Dolnicki, dr R. Krocak i dr inż. W. Warcholik. Łącznie studenci wygłosili 12 referatów, z których 5 z pierwszej sesji dotyczyło historii badań naukowych i zagadnień ruchu turystycznego i infrastruktury turystycznej Pienińskiego Parku Narodowego. W pozostałych dwóch sesjach studenckich wygłoszone zostały referaty dotyczące ruchu turystycznego na świecie (m.in. na Spitsbergenie), nauczania i rozpowszechniania GIS i multimedialnych map cyfrowych jako narzędzia przekazu informacji na przykładzie strony internetowej parku narodowego, konsekwencji ruchów masowych na przykładzie osuwiska Tubendza, jak również metodyki badań w pracach licencjackich.

Pełne teksty wygłoszonych referatów odpowiadających tematyce zostaną opublikowane w kolejnym tomie Prac Komisji Geografii Przemysłu PTG, zaś referaty wygłoszone podczas sesji SKNG UP – w Pracach Studenckiego Koła Naukowego Geografów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.

Problematyka rozwoju przemysłu i usług w kształtowaniu gospodarki opartej na wiedzy, w warunkach globalizacji i światowego kryzysu, budzi obecnie szerokie zainteresowanie; wyrazem tego stało się liczne uczestnictwo w spotkaniu, prezentacja wielu referatów i merytoryczne dyskusje podsumowujące kolejne sesje. Wskazuje to na zasadność kontynuacji cyklu konferencji poświęconych aktualnym uwarunkowaniom rozwoju przemysłu i usług oraz potrzebę doskonalenia warsztatu badawczego i właściwego precyzowania przedmiotu i celów badawczych.

Monika Plaziak

Instytut Geografii, Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków

29. Seminarium Geografii Wsi pt. „Regionalny wymiar przemian polskiej wsi” Rochna koło Łodzi, 20–21.06.2013 r.

W dniach 20–21 czerwca 2013 r. odbyła się konferencja z cyklu Seminarium Geografii Wsi (d. Seminarium Geograficzno-Rolnicze) pt. „Regionalny wymiar przemian polskiej wsi”. Było to już 29. spotkanie geografów wsi i rolnictwa oraz pokrewnych dyscyplin zajmujących się badaniami wiejskiej przestrzeni. W 2013 r. roku Komisja Obszarów Wiejskich PTG powierzyła organizację seminarium Katedrze Geografii Regionalnej i Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego, a osobą odpowiedzialną za przygotowanie konferencji był dr hab. Marcin Wójcik. Konferencja została sfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 i współpracy Katedry z Departamentem Funduszy Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi.

W konferencji wzięło udział około 100 osób z różnych ośrodków naukowych, przede wszystkim geografowie, a także socjologowie, ekonomiści, planiści oraz przedstawiciele partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z regionu łódzkiego – organizacji rządowych, samorządowych oraz instytucji rozwoju regionalnego i lokalnego. W sumie reprezentowanych było ponad 30 instytucji. Pierwszego dnia ogłoszono prawie 40 referatów, które zostały podzielone na sesje: plenarną („Regionalne zróżnicowanie struktur i procesów rozwojowych na obszarach wiejskich Polski – aspekty teoretyczne i praktyka badawcza”) oraz poświęcone następującym tematom:

- regionalne zróżnicowanie procesów zewnętrznego wsparcia na obszarach wiejskich Polski;
- przemiany krajobrazu wsi w regionach Polski;
- regiony wschodniej Polski – uwarunkowania przemian i specyfika rozwojowa;
- wielofunkcyjny rozwój regionów wiejskich;
- gospodarowanie zasobami przestrzeni wiejskiej w regionach Polski;
- społeczne i kulturowe aspekty przemian polskiej wsi.

W sesji plenarnej zaprezentowano cztery referaty. Pierwszy, dr. hab. Marcina Wójcika, dotyczył przestrzennych form interpretacji przemian polskiej wsi (obszarów, regionów i miejsc). Problematykę potencjału rozwojowego obszarów wiejskich, w kontekście dawnych i współczesnych problemów planowania, przedstawił prof. dr hab. Jerzy Bański. Kolejne dwa referaty reprezentowały zagadnienia empiryczne. Przemiany w rolnictwie ostatnich lat, przedstawione za pomocą mierników zmian liczby i powierzchni gospodarstw rolnych, były przedmiotem zainteresowania prof. UMK, dr. hab. Romana Prudnickiego, zaś problemy demograficzne wsi w ujęciu regionalnym omówiła dr Jadwiga Biegańska (referat we współpracy z prof. dr hab. Danielą Szymańską).

Ożywiona dyskusja po sesji plenarnej dotyczyła przede wszystkim problemów terminologicznych, tj. używania określonych pojęć – wsi, obszarów wiejskich, regionów wiejskich, krytyki ujęć formalnych (faktografii w geografii wsi), związku geograficznych badań wsi z innymi dyscyplinami oraz oceny przemian demograficznych na wsi. Sesja plenarna oraz owocna dyskusja była dobrą podstawą pod organizację oraz wymianę zdań w sesjach tematycznych.

Ważną częścią seminarium była sesja terenowa w drugim dniu, która pokazała lokalny wymiar gospodarowania wiejską przestrzenią w obszarze intensywnych przemian (Nowosolna i Stryków). Sesję terenową wsparły merytorycznie i organizacyjnie Dyrekcja Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego, Samorząd Gminy Nowosolna (część przedpołudniowa) oraz Samorząd Miasta i Gminy Stryków (część popołudniowa).

Gminę Nowosolna wybrano jako studium przypadku w sesji terenowej z uwagi na interesujący zakres przemian wsi w ostatnich 20 latach. Z pewnością można ją zaliczyć do wiejskich obszarów problemowych, czyli takich, w których występują m.in. konflikty pomiędzy funkcjami, w tym przypadku przede wszystkim pomiędzy intensywnie rozwijającą się funkcją rezydencjalną (mieszkaniową) oraz funkcją ochrony krajobrazu przyrodniczego i kulturowego. Z tego względu na kilka godzin, które spędzili w gminie Nowosolna przedstawiciele środowisk naukowych zaplanowano 3 stanowiska, które posłużyły do przedstawiania problemów przekształceń środowiska przyrodniczego, zagospodarowania przestrzennego oraz ochrony krajobrazu wiejskiego.

Sesję terenową rozpoczęto na wzniesieniu w miejscowości Janów, skąd można obserwować charakterystyczne cechy krajobrazu Wzniesień Łódzkich. Było to odpowiednie

miejsce do wprowadzenia w problematykę indywidualności przyrodniczej i krajobrazowej terenu, genezy rzeźby, składu gatunkowego flory i fauny oraz współczesnych przekształceń użytkowania ziemi, a także konsekwencji dla przyrody wynikających z presji zabudowy mieszkaniowej i rozbudowy sieci komunikacyjnej.

Charakterystyka zróżnicowania przyrodniczo-krajobrazowego okazała się doskonałą bazą do przedstawienia głównych problemów zagospodarowania przestrzennego i rozwoju gminy Nowosolna, szczególnie w okresie opracowywania nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W panelu dotyczącym konfliktów przestrzennych udział wzięli Wójt Gminy Nowosolna (Tomasz Bystroński), a jednocześnie członek Zarządu Związku Gmin Wiejskich oraz Dyrekcja Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego (Hieronim Andrzejewski, Katarzyna Krakowska), w dyskusji zaś – również uczestnicy seminarium. W dyskusji podkreślano wagę dobrze sporządzonego planu zagospodarowania przestrzennego gmin. W następnej kolejności Wójt Gminy Nowosolna przedstawił projekt rozwiązań prawnych (tzw. subwencja ekologiczna), które rekompensowałyby gminom, takim jak Nowosolna, brak możliwości rozwoju funkcji gospodarczych na terenach objętych ochroną przyrodniczą.

W części popołudniowej gospodarzem sesji terenowej był Burmistrz Strykowa – Andrzej Jankowski wraz ze współpracownikami z Urzędu Miasta i Gminy. W pierwszej kolejności pracownicy naukowcy uniwersytetów i jednostek badawczych zapoznali się ze strukturą przestrzenno-funkcjonalną gminy oraz planem zagospodarowania. Celem prezentacji władz samorządowych było wskazanie misji oraz długofalowej strategii rozwoju miasta i terenów wiejskich. Dyskusja toczyła się wokół polityki pozyskiwania inwestorów, ich doboru i lokalizacji szczegółowej (topograficznej) oraz wpływu inwestycji na budżet samorządu. Po objeździe terenowym uczestnicy sesji mieli okazję zapoznać się z problemem zmiany czynników lokalizacji oraz „zakorzenienia” firmy w środowisku lokalnym na przykładzie firmy EWT Track&Trailer Center.

Sesja wyjazdowa była interesującym i udanym przedsięwzięciem o celach naukowych i praktycznych. Nic tak nie służy naświetleniu problemu naukowego w geografii, jak terenowe studium konkretnych przypadków. Uczestnicy spotkania mogli się zapoznać z różnicami zdań, poglądów, projektami miejscowymi i o skali ogólnopolskiej. Dyskutowali wielokrotnie podkreślali zaskoczenie różnorodnością krajobrazu i bogactwem społeczno-kulturowym w okolicach Łodzi, o których do tej pory nie mieli dostatecznej wiedzy.

W 2014 r. jubileuszowe, 30 spotkanie geografów wsi odbędzie się w miejscu, gdzie powstała inicjatywa dorocznych „wiejskich” seminariów, zapoczątkowanych przez prof. dr. hab. Jana Falkowskiego z zespołem. Gospodarzem będzie Katedra Gospodarki Przestrzennej i Turyzmu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Marcin Wójcik

Katedra Geografii Regionalnej i Społecznej, Uniwersytet Łódzki, Łódź